

ÚVOD

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Olomouckého kraje v roce 2010, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2005). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné. V textu jsme se snažili postihnout dopady ekonomické recese v našem kraji a posoudit vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky.

Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2010. Proto můžeme v některých oblastech zpracovat hodnocení zatím pouze do roku 2009. Navíc v oblasti makroekonomiky (hrubý domácí produkt, hrubá přidaná hodnota, tvorba hrubého fixního kapitálu a navazující ukazatele) probíhá v současnosti rozsáhlá revize dat v celé časové řadě od roku 1995, a to jak na celostátní úrovni, tak na úrovni regionální. Její výsledky na regionální úrovni budou zveřejněny koncem měsíce listopadu letošního roku.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetu na adrese www.olomouc.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje [Statistická ročenka Olomouckého kraje](#) pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o krátkodobém vývoji regionu nabízí [Statistický bulletin](#), který vychází 95. den pro skončení příslušného čtvrtletí.

Obdobné materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky, jednotně bylo připraveno mezikrajské srovnání. Také tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích.

SOUHRN HLAVNÍCH POZNATKŮ

Přestože regionální statistika je ve své podstatě zaměřena na zachycení klíčových strukturálních změn, existuje v ní pestrá škála ukazatelů. Některé z nich můžeme považovat za jistý ekvivalent konjunkturálních indikátorů používaných na celorepublikové úrovni. Nabídka regionálních ukazatelů sice není tak obsáhlá, přesto představuje významný zdroj informací, neboť je dostupná ve velmi krátkém čase po skončení sledovaného období. Je však nutné připomenout, že vypovídací schopnost krajských indikátorů může být omezena metodikou statistického zjišťování a jejich časový průběh může častěji inklinovat k náhodným či méně předvídatelným výkyvům.

A jaké byly základní vývojové trendy Olomouckého kraje v uplynulém roce?

Demografický vývoj

Rok 2010 přinesl další úbytek krajské populace, a to především v důsledku vyššího počtu vystěhovaných. Přírůstek obyvatel se týkal pouze okresu Olomouc. Díky procesu suburbanizace, v rámci kterého se obyvatelé měst stěhují do přilehlých vesnic, se snížil podíl obyvatel bydlících ve městech.

Počet dětí narozených ženám z početně silných ročníků 70. let minulého století kulminoval v předchozím roce, rok 2010 proto představoval snížený počet narozených. I nadále však rostl podíl dětí narozených mimo manželství. Pokračoval trend zvyšování průměrného věku matky při narození dítěte, meziročně vyšší byl i průměrný věk ženicha a nevěsty při uzavření sňatku. Do svazku manželského vstoupilo nejméně párů v historii Olomouckého kraje.

Průměrný věk obyvatel v kraji vzrostl. I přes zvýšený počet narozených v posledním období byl podíl dětí v populaci nižší než podíl starší generace nad 65 let. Počet starších spoluobčanů překonal poprvé v historii kraje stotisícovou hranici.

Sociální vývoj

Hospodářská recese ovlivnila především oblast zaměstnanosti. Rok 2010 byl charakterizován dalším snížením počtu zaměstnaných a zvýšenou nezaměstnaností. Ekonomická aktivita byla nejnižší mezi všemi kraji České republiky. Klesl podíl zaměstnaných v primárním a terciárním sektoru, naopak k nárůstu došlo v sektoru sekundárním.

Nezaměstnanost zůstala vysoká. Na konci loňského roku byla míra registrované nezaměstnanosti v Olomouckém kraji druhá nejvyšší v zemi. V roce 2010 se zvýšila nezaměstnanost žen a vzrostl počet

dlouhodobě nezaměstnaných. Vlivem sezónních prací měl během zimních měsíců nejvyšší nezaměstnanost v České republice okres Jeseník. Úřady práce evidovaly velmi nízký počet volných pracovních míst.

Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců z výsledků strukturálního šetření (bez podniků do 10 zaměstnanců) setrvala na úrovni předchozího roku. Důležitějším ukazatelem z této statistiky je medián mezd, jehož hodnota dělí zaměstnance na dvě stejně početné poloviny s nižší a vyšší úrovní mzdy. Příznivou skutečností je, že po předchozím poklesu se medián mezd v roce 2010 zvýšil. Hodnota průměrné měsíční mzdy zjištěná z podnikového výkaznictví vzrostla v Olomouckém kraji výrazněji než v celé České republice, přesto však zůstala čtvrtou nejnižší v zemi.

Vlivem legislativních úprav se razantně snížila pracovní neschopnost.

Minimální zvýšení bylo zaznamenáno u průměrné hodnoty důchodů, počet jejich příjemců vzrostl. Zvýšil se především počet starobních důchodců. U více než čtvrtiny z nich se jedná o příjemce předčasných starobních důchodů.

V roce 2010 byl evidován zvýšený počet dětí v mateřských školách, nižší počet studujících na středních školách a zatím nejvyšší počet studentů na vysokých školách.

V nemocnicích došlo k omezení počtu lůžek a snížení průměrné doby pobytu pacientů v nemocnicích.

Nízkou kriminalitu v kraji charakterizoval nejnižší počet zjištěných trestných činů v historii kraje. Kladně můžeme hodnotit i nejnižší počet zraněných a usmrčených při dopravních nehodách.

Ekonomický vývoj

Ekonomický vývoj je hodnocen především makroekonomickými ukazateli. Výsledky za rok 2009, které máme k dispozici, ukazovaly na vysoký pokles hrubého domácího produktu v kraji. Vývoz z kraje se v roce 2010 zvýšil, tempo jeho růstu však bylo nízké. Na celkovém exportu České republiky se Olomoucký kraj podílel velmi malým procentem.

Zemědělství bylo charakterizováno dalším úbytkem osevních ploch. Vlivem nepříznivého počasí byla nižší sklizeň u hlavních zemědělských plodin. Stavů základních hospodářských zvířat pokračovaly v každoročním snižování, poklesla také produkce masa a mléka.

Počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích (nad 100 zaměstnanců) klesal i v roce 2010. Snížily se tržby z průmyslové výroby a jejich celkový objem se vrátil na úroveň z roku 2005. Nejvyšších tržeb bylo dosaženo v odvětví výroby elektrických zařízení, kde pracovalo i nejvíce zaměstnanců.

S poklesem počtu zaměstnanců se musely vyrovnat i větší stavební podniky (nad 50 zaměstnanců), u kterých došlo ke snížení objemu základní stavební výroby. Už třetím rokem dochází k poklesu hodnoty stavebních prací realizovaných přímo na území kraje. Stavební úřady vydaly v roce 2010 nižší počet stavebních povolení a ohlášení s nižší předpokládanou hodnotou staveb. Výrazně se zpomalila bytová výstavba. Poklesl jak počet bytů dokončených, tak, a to mnohem výrazněji, počet bytů zahájených.

Cestovní ruch setrval v útlumu předchozí sezóny. Celkový počet hostů se sice nepatrně zvýšil, přesto byla vykázána druhá nejnižší návštěvnost od roku 2000. Nízká návštěvnost spolu s postupným zkracováním průměrné délky pobytu se navíc podepsala pod nejnižší úhrn přenocování v historii Olomouckého kraje. Kladně můžeme hodnotit zvýšený počet turistů z ciziny.

Životní prostředí

Situace v kraji je z hlediska znečištěného ovzduší příznivá, také v roce 2009 se dařilo emise snižovat.

Každoročně se zvyšuje podíl obyvatel bydlících v domech napojených na vodovodní síť, roste i podíl obyvatel v domech napojených na kanalizační síť. V důsledku rostoucích cen došlo k nižší spotřebě vody.

Negativně můžeme hodnotit nízké investice na ochranu životního prostředí, které byly v roce 2009 nejnižší mezi všemi kraji České republiky.